

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 43 0 Rs 240607 25 Rev
Sarajevo, 24.02.2026. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Jasminke Kubat, kao predsjednice vijeća, Svjetlane Milišić-Veličkovski i Amele Mahić Samardžić, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice B.A. iz Z., Ulica K. broj ..., koju zastupa punomoćnik Amer Gičević, advokat iz Zenice, protiv tužene Javne ustanove Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona Zenica, Ulica Adolfa Goldbergera broj 6, koju zastupaju punomoćnici Nedžad Babić, Sanjin Babić i Vanja Kovačević, advokati iz Advokatskog društva „Babić & Co“ Zenica, radi diskriminacije, mobinga, poništenja odluke i naknade štete, vrijednost spora 10.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv presude Kantonalnog suda u Zenici broj: 43 0 Rs 240607 25 Rsž od 01.04.2025. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 24.02.2026. godine donio je:

R J E Š E N J E

Revizija se usvaja, drugostepena presuda ukida i predmet vraća drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

O troškovima postupka nastalim u povodu revizije odlučit će se u konačnoj odluci.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Zenici broj: 43 0 Rs 240607 24 Rs od 10.01.2025. godine, stavom prvim izreke, odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtjev kojim je traženo da se utvrdi da je tuženi povrijedio pravo tužiteljice na jednako postupanje u procesu zapošljavanja, rada i radnih uslova, uključujući napredovanje u službi i otpuštanja sa posla odnosno, da je postojala diskriminacija u vidu uznemiravanja i mobinga, na način što je tuženi kontinuirano i u dužem vremenskom periodu vrijeđao, ponižavao i omalovažavao tužiteljicu, prijetio joj otkazom i dovodio tužiteljicu u nepovoljniji položaj u odnosu na ostale zaposlenike; da se zabrani tuženom da dalje poduzima radnje kojima se krši ili može da se krši tužiteljičino pravo na jednako postupanje u procesu rada i radnih uslova, uključujući napredovanje u službi i stalno stručno usavršavanje; da se obaveže tuženi da preduzme neophodne, zakonom predviđene korake sa ciljem da prestane sa daljim kršenjem prava tužiteljice na jednako postupanje, te da tužiteljici omogući nesmetano obavljanje poslova po osnovu Ugovora o radu koji će u skladu sa tom presudom zaključiti sa tužiteljicom; da se ponište kao nezakoniti akti tuženog i to: Odluka tuženog broj: 03-45-1-77-10/24 od 15.1.2024. godine kojom se odbija zahtjev tužiteljice za zaštitu prava iz radnog odnosa, rješenje tužene br. 03-30-4258/23 od 11.12.2023. godine o rasporedu tužiteljice na poslove „Stručni saradnik za materijalnu i socijalnu sigurnost“ u Odjeljenju za materijalnu i socijalnu sigurnost, Ugovor o radu na neodređeno vrijeme br. 03-30-4259/23 od 11.12.2023. godine i da se naloži tuženoj da tužiteljicu vrati na poslove koje je obavljala prije imenovanja za v.d. direktora na određeno vrijeme od 3 mjeseca odnosno, poslove istog nivoa složenosti i uspostavi joj sva prava iz radnog odnosa po tom osnovu; da se naloži tuženoj da tužiteljici na ime razlike plate za period

od 01.01.2024. godine pa do 30.09.2024. godine isplati ukupan iznos od 2.404,90 KM sa kamatom po mjesečnim obrocima dospijeća i to kako je to поближе navedeno u prvostepenoj presudi; da se naloži tuženoj da na t.r. DF PIO/MIO Mostar za tužiteljicu uplati na ime doprinosa po osnovu penzijsko-invalidskog osiguranja za period od 01.01.2024. godine do 30.09.2024. godine iznos od 890,70 KM, u roku od 15 dana; da tužiteljici, na ime naknade nematerijalne štete, isplati iznos od 5.110,00 KM sa kamatom po stopi utvrđenoj zakonom, počev od dana podnošenja tužbe pa do isplate, u roku od 15 dana, kao i da tužiteljici nadoknadi troškove tog postupka u iznosu od 3.498,40 KM sa kamatom po stopi utvrđenoj zakonom, počev od dana donošenja presude pa do isplate, a sve u roku od 15 dana. Stavom drugim izreke je naloženo tužiteljici da tuženoj na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 2.421,90 KM, u roku od 15 dana.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Zenici broj: 43 0 Rs 240607 25 Rsž od 01.04.2025. godine žalba tužiteljice je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen zahtjev tužene za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 526,50 KM.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavila tužiteljica, i to zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da ovaj sud reviziju usvoji i nižestepene presude preinači tako što će usvojiti tužbeni zahtjev ili da pobijanu presudu, odnosno nižestepene presude ukine i predmet vrati na ponovno suđenje drugostepenom odnosno prvostepenom sudu, a tuženu obaveže da joj naknadi troškove cjelokupnog postupka, uključujući troškove sastava revizije u iznosu od 842,20 KM.

U podnesenom odgovoru na reviziju tuženi je osporio osnovanost revizijskih prigovora i predložio da sud reviziju odbaci kao nedozvoljenu, odnosno da je odbije kao neosnovanu, uz obavezivanje tužiteljice na naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 421,20 KM.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u granicama propisanim odredbom člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu: ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci.

Revizija je osnovana.

Bez osnova tužena ukazuje na nedopuštenost revizije zbog neispunjenja vrijednosnog kriterija iz člana 237. stav 2. ZPP. U sporovima koji se vode radi zaštite od diskriminacije, naime, revizija je uvijek dozvoljena, u skladu s odredbom člana 13. stav 2, u vezi s odredbama člana 12. Zakona o zabrani diskriminacije².

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužiteljice za utvrđenje da je tužena nad njom tokom perioda od 01.12.2023. godine do podnošenja tužbe, pa i nakon toga, vršila diskriminaciju u vidu mobinga i uznemiravanja, zahtjev da sud tuženu obaveže na preduzimanje mjera kojima će se uznemiravanje i mobing otkloniti, da se ponište odluke tužene i ugovor o radu za koje tužiteljica smatra da su posljedica takvog diskriminatornog postupanja, te da se tužena obaveže da joj naknadi materijalnu štetu u vidu isplate razlike plata i uplate doprinosa, kao i nematerijalnu štetu.

¹ „Službene novine FBiH“ broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

² „Službeni glasnik BiH“ br. 59/09 i 66/16

Tužiteljica ovakav zahtjev temelji na tvrdnjama da je za vrijeme zaposlenja kod tužene bila izložena psihičkom i verbalnom zlostavljanju na radnom mjestu, sa namjerom da se obezvrijedi njen rad. Smatra da se mobing ogleda u donošenju Odluke tužene da tužiteljicu sa mjesta v.d. direktora, a prethodno mjesta višeg stručnog saradnika za materijalnu i socijalnu sigurnost, rasporedi na najniže radno mjesto u hijerarhiji, mjesto stručnog saradnika za materijalnu i socijalnu sigurnost u Odjeljenju za materijalnu i socijalnu sigurnost; da je pri tome bilo upražnjeno njeno ranije radno mjesto, ali je tužena nije na to mjesto rasporedila, već je nakon donošenja navedene odluke, isti dan sa M.T. zaključila ugovor o radu za mjesto višeg stručnog saradnika tj. ranije radno mjesto tužiteljice, kao i da su tužiteljica i M.T. i nakon toga nastavili obavljati poslove koje su i ranije obavljali. Nadalje tužiteljica smatra da radnju mobinga predstavlja činjenica da joj je nakon isteka tromjesečnog perioda na poziciji v.d. direktora tužene zabranjen ulaz u poslovnu zgradu i njenu kancelariju; da je rasporedom na poslove stručnog saradnika dobila novu kancelariju broj 7 na prizemlju, dok su svi zaposlenici organizacione jedinice smješteni na drugom spratu, čime je tužiteljica izolovana od odjeljenja; da nema direktnu telefonsku liniju i svoju e-mail adresu, zbog čega joj je onemogućena komunikacija sa ostalim zaposlenicima, da joj se ne dostavljaju "Službene novine", niti stručna literatura, iako je to sastavni dio obavljanja njenih poslova; da tuženi nije odgovarao na njene zahtjeve za poboljšanje radnih uslova; da je bila izložena verbalnom napadu od strane direktora tužene; te da se takvo postupanje poslodavca nastavilo i nakon podnošenja tužbe, jer je tužiteljica raspoređena na rad van Zenice u Biro rada u Kaknju, na još niže mjesto stručnog saradnika za posredovanje u zapošljavanju-savjetodavac.

Prvostepeni sud je, nakon ocjene izvedenih dokaza, zaključio da tužiteljica nije dokazala vjerovatnost postojanja mobinga, niti povrede prava na jednako postupanje, te je njen tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan.

Drugostepeni sud je takav zaključak prvostepenog suda prihvatio kao pravilan i zakonit, cijeneći da poduzimanje određenih radnji od strane poslodavca, koje posebno pogađaju samo pojedine zaposlenike ne znači uvijek da se radi o mobingu, te da je prihvaćeno stanovište sudske prakse da radnje mobinga nisu odluke kojim poslodavac odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima radnika, ukoliko su donesene shodno zakonskim ovlaštenjima i ukoliko nisu na degradacionoj osnovi, jer radnik, ukoliko smatra da mu je povrijeđeno pravo, može osporavati ove odluke u drugim zakonom propisanim postupcima. Nadalje taj sud cijeni da je u konkretnom slučaju nesporno da su tužena, odnosno njeni organi bili ovlašteni donijeti akte koje tužiteljica pobija u ovom postupku; da je prethodnim ugovorom o radu za tužiteljicu kojim je raspoređena na poslove v.d. direktora tužene od 31.8.2023. godine bilo predviđeno da se ugovor zaključuje najduže tri mjeseca, te da po završetku obavljanja poslova v.d. direktora tužiteljica ima pravo da se vrati na poslove i radne zadatke koji odgovaraju njenoj stručnoj spremi i radnim sposobnostima stečenim radom, zbog čega zaključuje da je pravilan zaključak prvostepenog suda da navedeno postupanje tuženog nije imalo za cilj ugrožavanje radnog mjesta tužiteljice, odnosno da navedeni akti nisu doneseni sa namjerom šikaniranja i ponižavanja tužiteljice, jer je raspoređena na poslove koji odgovaraju njenoj stručnoj spremi, tj. poslove stručnog saradnika, bez obzira što se radi o najnižem mjestu za diplomiranog pravnika. Drugostepeni sud nalazi da je riječ o odlukama o upravljanju radom koje nisu radnje mobinga, jer nisu donesene sa ciljem poniženja i degradacije tužiteljice. Taj sud nadalje cijeni da je pravilan zaključak prvostepenog suda da iz rezultata dokaznog postupka proizlazi da ni ostale radnje tužene na koje tužiteljica ukazuje, nemaju obilježja zakonske definicije mobinga, niti predstavljaju drugačije ponašanje tuženog u odnosu na sve druge zaposlenike, niti sve navedeno predstavlja nasrtaj na čast i ugled tužiteljice, niti sadrži klevetu, uvredu i kršenje osnovnih ljudskih prava.

Po ocjeni ovog suda, osnovano tužiteljica u reviziji prigovara da je u postupku pred drugostepenim sudom načinjena povreda pravila postupka, te da je pobijana presuda zasnovana na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Osnovan je revizijski navod da je drugostepeni sud propustio odgovoriti na žalbene navode tužiteljice kojima se ukazuje na propust prvostepenog suda da dozvoli izvođenje dokaza čitanjem ugovora kojim se tužiteljica raspoređuje na rad u Biro u Kaknju.

Tužiteljica je, naime, na ročištu za glavnu raspravu 03.12.2024. godine predložila izvođenje dokaza uvidom u rješenje tužene od 31.10.2024. godine i ugovor o radu od istog datuma, kojima se tužiteljica od 01.11.2024. godine raspoređuje na rad u Biro u Kaknju. Ove isprave je tužiteljica, kako navodi, podnijela sudu kako bi dokazala vjerovatnost svoje tvrdnje da se mobing prema njoj nastavlja, te da je odnos uprave tužene prema njoj još gori nego prije.

Prvostepeni sud je na ročištu za glavnu raspravu 04.12.2024. godine ove dokazne prijedloge odbio. U obrazloženju prvostepene presude, na strani 14, prvostepeni sud ovakvu svoju odluku obrazlaže zaključkom da se radi o dokazima koji se odnose na događaj - raspored tužiteljice na poslove Stručni saradnik za posredovanje u zapošljavanju - savjetodavac u Birou rada Kakanj, počev od 01.11.2024. godine, koji nisu obuhvaćeni preciziranim tužbenim zahtjevom.

Iako je tužiteljica na ovu okolnost ukazivala u žalbi (str. 7. i 10), cijeneći da se radi o propustu prvostepenog suda, drugostepeni sud ova žalbene navode nije cijenio niti je na njih u obrazloženju svoje presude dao odgovor.

Po ocjeni ovog suda, radi se o žalbenom navodu od odlučnog značaja, koji je drugostepeni sud, u smislu odredbe člana 231. ZPP bio dužan cijeniti.

Nasuprot zaključku prvostepenog suda, naime, navedeni dokazi su podobni za dokazivanje činjenica relevantnih za odlučivanje o tužbenom zahtjevu.

Nižestepeni sudovi pravilno citiraju zakonske odredbe Zakona o radu FBiH i Zakona o zabrani diskriminacije BiH kojima se mobing definiše kao nefizičko uznemiravanje na radnom mjestu koje podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu, čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog. Ovi sudovi, međutim, usljed pogrešne primjene navedene odredbe, čine povredu pravila parničnog postupka i propuštaju potpuno i pravilno utvrditi činjenično stanje.

Prvostepeni sud, naime, prilikom ocjene da li radnje tužene predstavljaju mobing, cijeni svaku pojedinu radnju ponaosob, utvrđujući da li ima obilježja mobinga, te u konačnici zaključuje da se ne radi o takvom postupanju tužene ili pojedinih njenih zaposlenika, koje bi se moglo okarakterisati kao mobing. Po ocjeni ovog suda, prvostepeni sud, upravo zbog takvog stava, nalazi da raspored tužiteljice na poslove stručnog saradnika u Birou rada Kakanj od 01.11.2024. godine, nije događaj koji je obuhvaćen preciziranim tužbenim zahtjevom.

Jedan od elemenata mobinga, međutim, je kontinuitet radnji kojima se degradiraju radni uslovi ili profesionalni status – odnosno, kako to i sam prvostepeni sud primjećuje – dugotrajnost, učestalost, te ponavljanje navedenih radnji. Prilikom utvrđivanja mobinga, dakle, potrebno je sagledati sve okolnosti slučaja u cjelini, a ne cijeniti da li je svaka pojedinačna

radnja preduzeta „sa isključivim ciljem degradacije profesionalnih uvjeta tužiteljice, odnosno s ciljem ponižavajućeg efekta na njenu ličnost“.

Shodno navedenom, i okolnost da li je nakon podnošenja tužbe došlo do daljnjeg pogoršanja profesionalnog statusa tužiteljice rasporedom na rad u drugi grad i na niže radno mjesto, bez obzira što tužiteljica ima mogućnost drugog vida pravne zaštite, može imati uticaja na zaključak o vjerovatnosti postojanja ili nepostojanja mobinga, posebno kada se takva odluka poslodavca cijeni u svjetlu drugih prethodno i naknadno preduzetih radnji.

Pravilno stoga revidentica ukazuje da joj je odbijanjem dokaznih prijedloga koji se odnose na te okolnosti onemogućeno da dokazuje vjerovatnost kontinuiteta nezakonitog postupanja tužene, te da je drugostepeni sud, propustom da odgovori na njene žalbene navode istaknute u tom pravcu, načinio povredu odredaba parničnog postupka.

Osnovan je i revizijski prigovor da nižestepeni sudovi nisu obrazložili zbog čega nisu cijenili iskaz svjedoka M.T. - bilo da su ga prihvatili kao vjerodostojnog ili ne - u dijelu u kojem je naveo da su i on i tužiteljica, uprkos zamjeni radnih mjesta, nastavili manje-više raditi iste poslove kao i do tada.

Naime, drugostepeni sud pravilno konstatuje da je prihvaćeno stanovište sudske prakse da odluke kojima poslodavac odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima radnika, u pravilu ne predstavljaju mobing, ukoliko su donesene shodno zakonskim ovlaštenjima i ukoliko nisu na degradacionoj osnovi. Međutim, revidentica osnovano smatra da je okolnost o kojoj je kazivao navedeni svjedok, bila relevantna prilikom ocjene vjerovatnosti tužiteljinih navoda da je njen raspored na hijerarhijski niže radno mjesto od onoga koje je obavljala prije rasporeda na radno mjesto v.d. direktora - učinjen s namjerom degradacije.

Propustom da ocijene dokaz kojim se dokazuju činjenice relevantne za primjenu materijalnog prava, nižestepeni sudovi su, po ocjeni ovog suda, postupili suprotno odredbi čl. 8. i 123. stav 2. ZPP.

Djelimično su osnovani i revizijski prigovori u odnosu na raspored tereta dokazivanja u ovoj pravnoj stvari.

Iako prvostepeni sud u konačnici zaključuje da tužiteljica nije dokazala vjerovatnost da je prema njoj vršen mobing, taj sud u obrazloženju prvostepene presude (strana 41. pasus peti i sedmi), zaključuje da tužiteljica „nije dokazala da je taj raspored tuženi izvršio da tužiteljicu ponizi, omalovaži“, te „da nije dokazala da je tuženi to učinio da je diskriminira“. Ovakvo obrazloženje ostavlja nejasnim stav prvostepenog suda o tome da li je tužiteljica trebala dokazati sa stepenom izvjesnosti da je učinjen mobing, ili je naprotiv trebala samo dokazati vjerovatnost te svoje tvrdnje.

Odgovarajući na žalbene prigovore tužiteljice, drugostepeni sud cijeni da je teret dokazivanja pravilno raspoređen, ali i sam, u obrazloženju drugostepene presude, konstatuje da „nije dokazano ponavljanje radnji tuženog koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu“ (strana 5. pasus peti), da „tužiteljica nije dokazala mobing niti diskriminaciju od strane tuženog“, te da „nije dokazala da je nad njom izvršen mobing“ (strana 11. pasus treći). Stoga, i obrazloženje drugostepene presude ostavlja nerazriješenom dilemu o tome koji je stepen dokazanosti njenih tvrdnji drugostepeni sud zahtijevao od tužiteljice.

Ovaj sud također primjećuje da je drugostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo cijeneći da aktivnosti mobinga moraju biti frekventne, te se ponavljati barem jednom sedmično. Naprotiv, zakonom nije određeno koliko puta i u kojem vremensko periodu se radnje mobinga trebaju ponoviti, tako da se u svakom slučaju mora procjenjivati da li se radi o kontinuiranom ponašanju koje je proizvelo neku od posljedica koje se mogu okarakterizirati kao mobing.

S obzirom na sve izloženo, ovaj sud je primjenom odredbe člana 250. stav 2. ZPP odlučio kao u izreci ove revizijske odluke.

U ponovnom postupku drugostepeni sud će, po potrebi i na osnovu održane rasprave, ponovo odlučiti o žalbi tužiteljice, te donijeti novu i na zakonu zasnovanu odluku, za koju će dati potpune i pravilne razloge, pri čemu će raspraviti sva sporna pitanja na koja je ukazano u ovom revizijskoj odluci.

Ukidanje odluke o glavnoj stvari ima za posljedicu i ukidanje odluke o troškovima parničnog postupka, o kojima će sud ponovo odlučiti uz glavnu stvar, imajući u vidu troškove ranijeg i novog postupka, kao i troškove nastale u povodu revizije (član 397. stav 3. ZPP).

Predsjednica vijeća
Jasminka Kubat, s.r.